

informační servis č.40

CENA 2 Kčs

NEZÁVISLÉ TISKOVÉ STŘEDISKO, 12.1.1990

v l i s t ě:

- *Co vy na to, pane ministře?*
- *Amnestie*
- *Menšina, na kterou jsme chtěli zapomenout*
- *Psychický tlak*
- *Informace pro voliče*
- *Za málo peněz hodně muziky*
- *Ruzyně - ráj*
(vzpomínka na loňský 16.leden)
- *Kniha o Janu Palachovi*
- *atd...*

Jan Palach 11.8. 1948-19.1.1969

BUDOU PŘÍŠTÍ VOLBY SVOBODNÉ A DEMOKRATICKÉ?

Ze zprávy ČTK jsme se dozvěděli, že 5.1.1989 proběhlo další setkání politických sil u kulatého stolu a účastníci se mimo jiné seznámili s prvními návrhy na novou právní úpravu svobodných a demokratických voleb.

O jaké návrhy se jedná, jsme se však nedozvěděli, a to je velmi znepokojující. Občané by měli vědět, co se na ně chystá. Půjde-li to takhle dále, máme důvodné obavy o to, zda příští volby budou skutečně svobodné a demokratické.

Z kruhů blízkých Koordinačnímu centru OF jsme se dozvěděli, že se chce navázat na systém poměrného zastoupení s vázanými kandidátními listinami politických stran bez možnosti účasti nezávislých kandidátů. Zda je to skutečně pravda, nevíme.

Václav Havel slíbil, že tuto zemi dovede ke svobodným a demokratickým volbám. Za tím nic nenasvědčuje, že bychom k nim opravdu směřovali. Jen se čeká, až revolucí utvořené politické síly, bez dostatečné zpětné vazby na veřejné mínění, se na něčem dohodnou. Parlament to schválí, pokud možno jednomyslně, a my se budeme divit. A budou se posléze divit i politické síly. Vytvořit dobře fungující volební systém není jednoduché. A parlament pak bude schvalovat opravy a doplňky volebního zákona, popřípadě opravy těchto oprav a doplňky těchto doplňků.

Jak by se mělo tedy postupovat. v první řadě by měl být občan podrobně informován o volebních systémech vyspělých zemí. Je to technicky obtížné? Když jsme schopni za několik dní vydat knížku pana prezidenta, musíme dokázat v krátké době vydat

i brožuru o volebních systémech. Podklady pro takovou brožuru má jistě každý expert politických sil, které se sešly ve Valdštejnském paláci, ve svém šuplíku. A jestliže je nemá, pak se nejedná o seriózní jednání, ale politický hazard. O možných způsobech voleb musí informovat tisk, probíhat vzdělávací pořady, diskuse v televizi a rozhlasu.

Nejprve se musíme dohodnout na základě porovnání a zkušeností s ostatním demokratickým světem, zda chceme silný, stabilní, ale méně pružný parlament a tomu odpovídající vládu majoritního volebního systému, či nestabilní, ale pružnější (ale také méně čitelný) parlament zastoupení proporcionálního. Mohou kandidovat jen členové politických stran nebo připustíme nezávislé kandidáty? Když je nepřipustíme, proč? Má volič volit pouze stranu s pevnou kandidátkou či mu bude dovoleno se rozhodovat o kandidátech uvnitř kandidátky? Budeme mít poslance, kteří jsou odpovědní svému svědomí a berou ohledy na názory voličů, či budou zasedat v parlamentu loajální poslanci, hlasující podle přání sekretariátů stran? Jak se budou navrhovat kandidáti, aby jich nebylo moc ani málo? Budou se sbírat podpisy na jejich podporu, budou volební kauce? Bude volební soud? To vše je nutné veřejně prodiskutovat a stanovit soubor alternativ.

Když toto bude hotovo, lze zasednout ke kulatému stolu a dohodnout se na důstojném kompromisu, jehož jediným kritériem by bylo minimální poškození zájmů každé ze zúčastněných stran a možnost vytvořit akceschopný parlament. Navržený volební systém by se měl otestovat, jak by fungoval při různém chování voličů, zda nemá slabiny. Pak teprve se lze dohodnout na přijatelném termínu voleb a ne naopak.

Představy, že když se tento volební zákon nepovede, uděláme k příštím volbám jiný, jsou

naivní. v demokratických státech se volební systémy mění většinou jen po státních převratech a revolucích. Parlament zvolený podle určitého volebního systému nemá nejmenší chuť ho měnit. Většina Britů nařiká nad svým většinovým systémem, ale žádný britský parlament ho nezmění. VČSR se žehralo na vázané kandidátní listiny, ale také se nic nezměnilo.

Prezident slíbil, že dovede tuto zemi ke svobodným a demokratickým volbám. Jestliže se však něco radikálně nezmění, užžko budeme moci s čistým svědomím říci, že jsme mu byli v tomto úkolu nápomocni.

Petr Krejčí, Heřman Chromý

, (základní informace o volebních systémech najdete uvnitř)

ROZPOUŠTĚNÍ ÚTVARŮ STB??? NEŘÍKEJTE!!!

Koncem roku 1989 jsme byli potěšeni zprávou o rozhodnutí Federální vlády, která byla tehdy pověřena řízením FMV "o rozpuštění útvarů STB" správy vyšetřovací. Domníváme se, že tento postup byl víc než správný a v důsledku uvolňování mocenských struktur a jejich aparátů naprosto na místě. Nutno zdůraznit, že i široká veřejnost tuto zprávu s povděkem kvitovala. Tím více jsme rozhořčení dnes, když jsme zjistili, že rozpuštění útvarů STB vyšetřovací správy neznamena v podstatě vůbec nic. Zjistili jsme, že struktura STB obsahuje správ 13 a zrušení pouze jedné z nich lze pokládat čistě za kosmetickou úpravu. Veřejnost je oklamána a ve své přirozené nalivitě doufá a věří, že STB byla rozpuštěna celá a její činnost je zastavena. To je ovšem hluboký omyl. Správa vyšetřovací je nejméně nebezpečnou složkou a její zrušení nijak neochromuje celkovou činnost zbývajících 12 složek rozsáhlého aparátu STB.

Důrazně žádáme o rozpuštění všech 12 zbývajících správ

STB, jinými slovy o rozpuštění STB vůbec! Jejich činnost je kromě jiného i nesmírně nákladná. Mají k dispozici supermoderní techniku: počítače nejvyšší generace, družicové systémy, tiskárny, cvičební střílny, podzemní budovy a autoparky. Vlastní nemovitosti a pozemky po celé ČSSR, mohou se prokazovat jakýmkoliv průkazem, včetně falešných občanských průkazů, zaměstnávají týmy vědců a psychologů a armádu konfidentů a disponují téměř neomezenými finančními prostředky. V rámci "světové socialistické soustavy" úspěšně spolupracují s policejními mafiemi států východní Evropy i některých rozvojových zemí, zejména však s proslulou KGB.

K zajištění bezpečnosti v ČSSR plně postačují složky SNB a kriminální služby.

Žádáme ministra vnitra pana Sachera, aby v zájmu bezpečnosti státu a našich občanů řešil tuto otázku okamžitě!

Nezapomeňte na Rumunsko!

(zpracovali J.S. a Š.P.)

CO VY NA TO, PANE MINISTŘE?

Ve stejné záležitosti se ozvalo i občanské fórum Požárního útvaru hl.m.Prahy, které v dopise ministru Sacherovi adresuje celou sadu logických požadavků. "Ve svém televizním projevu jste vyjádřil snahu po obnovení důvěry obyvatelstva k ministerstvu vnitra," píše mluvčí OF PÚHMP Zdeněk Vodsloň. "Myslíme si, že tomuto obnovení by nejvíce pomohlo veřejné objasnění funkce FMV a jeho jednotlivých složek. Jedině odtajnění a veřejná kontrola státních institucí může zaručit, že se nezpronevří svému poslání." Odesílatelé proto žádají ministra o:

- 1/ zveřejnění organizačního řádu a struktury FMV
- 2/ zveřejnění rozpočtu ministerstva vnitra a platů jeho příslušníků
- 3/ zveřejnění počtu příslušníků jednotlivých složek
- 4/ zveřejnění oprávněnosti držet zbraň
- 5/ zveřejnění způsobu, jakým byly opatřovány kompromitující materiály na občany, a jejich zabezpečení před zneužitím.

Dopis se neomezuje na pouhé žádosti, ale přináší i konkrétní návrhy dalšího postupu:

- Připravit nový zákon o SNB a podrobit jej veřejné diskusi.
- Vytvořit na FMV komisi (složenou nejlépe z řad profesionálů odstraněných z politických důvodů po roce '68), která prozkoumá činnost všech složek ministerstva.
- Vytvořit nezávislé komise občanů při okresních správách SNB, které přešetří stížnosti občanů na neoprávněné jednání příslušníků Sboru nár.bezpečnosti.
- Zrušit název Veřejná bezpečnost, nahradit jej názvem Policie a vybavit příslušníky odznakem s jasně čitelným identifikačním číslem.
- Prohlásit Státní bezpečnost za zločineckou or-

ganizaci a podrobit její příslušníky vyšetřování nezávislými soudy.

- Přezkoumat zbylé, dosud nespálené archívy FMV komisemi odborníků a zástupců veřejnosti, vydat kompromitující materiály postiženým občanům za účelem jejich rehabilitace.

- Zrušit a skartovat centralizovaný soubor údajů o občanech, jakožto výrazný prostředek manipulace, odporující základním právům.

Nutno říci, že jak požadavky, tak návrhy výše uvedeného dopisu vyjadřují mínění značné části veřejnosti. A nutno také říci, že dosavadní postup "prozatímní vlády" nevzbuzuje v tomto směru velké nadšení. O temné síle zvané StB naše "rozhodující politické síly" cudně a svorně mlčí. Komunisty by člověk pochopil, ti si konec konců tenhle zdivočelý spolek čtyřicet let budovali, ale že se k problému nevyjadřuje ani Občanské fórum... Copak pražské koordinační centrum nemá stran tak ožehavého tématu žádné informace? Je-li tomu tak, prozrazuje to až neuvěřitelnou neschopnost obyvatel Aurory a Špalíčku. A pokud KC nějaké informace vlastní, co brání jejich publikaci? Ve čtvrtek 11.1.má ministr Sacher informovat veřejnost, co ve věci StB hodlá podniknout. Má KC OF připravenou koncepci pro případ, že ministrovo exposé bude stejně bezbarvé a nicneřekající jako předchozí pokusy Jána Čarnogurského? Proslychá se, že Sacherovy "změny" budou mít jen čistě personální charakter. Pokud se tento špatný žert potvrdí a pokud muži vynesení celonárodní vzpourou na čelná místa zachovají v zájmu taktiky poker face, pak - obávám se - bude záležet hlavně na veřejnosti, aby svou nově vznikající politickou reprezentaci přivedla jasným slovem k rozumu. (il)

VYŠŠÍ PRINCIP

Nehodlám vést polemiku o tom, zda amnestovat či ne (a v jakém rozsahu), zda se odsunutým omluvit či ne a snášet všemožné argumenty, které soudnému člověku již netřeba servírovat. I od soudných lidí jsou ale občas slyšet poznámky o "taktičnosti", "vhodnosti při současné konstelaci" nebo o "psychologických efektech" zmíněných kroků našeho prezidenta. Taktika - to je jistě vážná věc. Je určitě nesprávné hlava nehlava prosazovat cokoliv bez ohledu na kontext a konkrétní dopady v konkrétních podmínkách.

ALE. Jde o to, nakolik jsme se naučili nutností taktiky vysvětlovat naše mnohaleté úchytky od nejzákladnějších morálních zásad, od jasných a dříve všem srozumitelných principů mezilidských a společenských vztahů. Dosavadní život našeho současného prezidenta i jiných exponentů protitotalitních iniciativ nás mohl dostatečně poučit o tom, co je principiálnost a jaký je její vztah k taktice. Mnoho činů z tehdejších dob se v daném kontextu mohlo jevit netaktickými a veřejnost spíš odrazujícími. Dnes, kdy vše vidíme s určitým odstupem, mnohým začíná být jasné, že právě úzkostlivé dodržování zásad demokratičnosti a mravnosti

v politice (tedy také milosrdenství a globální pocit spoluodpovědnosti) a důsledná preference principiálnosti nad hlediskem taktičnosti nás dovedly tam, kde nyní jsme.

Takže až se nám nějaký další krok bude zdát neztravitelný, i když v zásadě správný, přemýšlejme raději o svých zkažených žaludcích než o kvalitách šéfkuchaře. Ten totiž se svými recepty musí být vždy o kousek před námi, před našimi jazyky, přivyklymi starým chutím.

L.Jakl

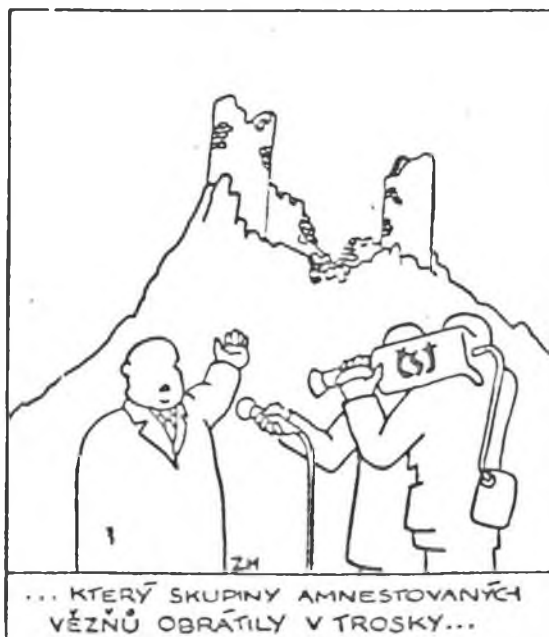

AMNESTIE

Otvývají se hlasy, že to prezident s amnestií přehnal. Sedmkrát trestaný zabil svou ženu. Jeden propuštěný vnikl nahý do cizího bytu, demoloval zařízení a ohrožoval obyvatele. Jak mohl prezident odpustit trest recidivistům? Máme přece děti! Naše ženy se bojí znásilnění. Dokonce se zastavila výroba lednic!

Propustit z věznic dvacet tisíc lidí prostě není žádná legrace. Je to riskantní krok. S čímž Václav Havel zřejmě počítal. Ale jestliže s tím počítal, bylo to dobré rozhodnutí?

Myslím, že čím širší amnestie, tím lepší. A také tím riskantnější. Což spolu souvisí. - Během krátké doby jsme my "na svobodě" získali svobodu. Prý jsme se přitom chovali velice ukázně. Chválili nás za to. Co vlastně znamená mít svobodu? Lze ji mít? Zasloužili jsme si ji všichni stejným dílem? A stáli jsme o ni všichni? A je to celá svoboda, když se netýká všech? Kolik z nás na ty ve vězeních zapomnělo? Připomněli se sami. Viděli jsme je v televizi, jak vyhazují ešusy skrz mříže, jak vyjednávají, jak dávají své ovoce na sbírku pro Rumuny. - My, kteří jsme tam nikdy nebyli, si musíme uvědomit, že podmínky v našich nápravných zařízeních byly až dosud otřesné. Znáám lidi, kteří

kriminálem prošli buď jako obyčejní odsouzení, nebo jako političtí vězni. Člověk za mřížemi přestává být člověkem. Nemá práva. Stává se věcí a "učí se v tom chodit". Je mu vtloukáno do hlavy, že nemůže naprosto nic. - A odtud, z těchhle děr, byly najednou vypuštěny spousty lidí hladových po svobodě, ale také hodně lidí zničených. Není divu, že nevědí, jak se to tady dělá. Mnozí z nich už to venku neumí. Jeden prý žádal, aby ho "pusili" zpátky do vězení!

Ani my to venku ještě neumíme, jestliže repuáme proti amnestii. Neumíme na svobodě žít, pokud ji ze vši síly nepřejeme druhým, pokud ji pro ně nežádáme, pokud kvůli nim neriskujeme. Jsem vděčný za to, že nový prezident dál riskuje. Být svobodný, to je mít důvěru, znovu a znovu to s druhými zkoušet, znovu a znovu jim odpouštět.

Nedávno jsme mohli poznat, jak málo je být svobodný, když jiní nejsou. Sbírali Rumuny a my jsme nemohli nic moc dělat, leda dát peníze nebo konzervy a léky. Pár lidí tam odjelo a zase se vrátili. My už jsme byli svobodní a oni ještě ne; zoufalá situace, protože si člověk uvědomí, jak málo je opravdu svobodný. Pomáhali jsme, jak to šlo, právě proto, že jsme se už poněkud vymanili z nesvobody, z lhostejnosti.

Jestliže jsme byli ochotni pomáhat Rumunům, snad dokážeme pomoci i našim lidem, kteří přicházejí z temnic a jsou oslněni světem, změnou osobní i společenskou. Bohužel někteří z nich pjdou šupem zpátky, někteří udělají strašné, nenapravitelné věci. Podívejte se, Západ je svobodnější, než jsme byli donedávna my, víc se tam dbá na lidská práva a jak nepěkně tam bují kriminalita! Viděl jsem noviny z Los Angeles, kde několik stran bylo hustě popsáno seznamem vražd za jediný týden. - Svoboda není levná. Platí se za ni. Aby byla, musí člověk bojovat proti sobě, odpouštět bez záruky. A taky nezavírat oči před pravdou. Zločin je zločin, ať se ho dopustí amnestovaný, nebo městský tajemník strany. Je tragické, že neumíme žít opravdu svobodně, že radši někoho skolíme, abychom nemuseli riskovat, že on skolí nás.

A ještě něco. Ta ohromná amnestie, kterou Václav Havel vyhlásil, je možná velkým přínosem i pro jiné státy a národy, pro Evropu. Ukazuje se, že právě ti nejproblematičtější potřebují největší péči a nejvíc lásky, potřebují naši odvahu.

(Martin Fendrych)

Vládní vozy k dispozici

Komunisté zmizeli a nikomu nescházejí. Tak to alespoň často vypadá v televizním zpravodajství. (V leckteré továrně nebo menším městě a na vesnici by mohli vyprávět něco jiného.) Televize tím možná vyhovuje náladě diváků, ale nejsem si jistý, zda jim tím prokazuje dobrou službu. O to, co KSČ chystá, bychom se totiž měli zajímat. Navštívil jsem proto veřejný mítink, který Demokratické fórum komunistů pořádalo 6. ledna ve Sjezdovém paláci PKOJF.

Demokratické fórum komunistů je rozporuplné hnutí. V sále sice chyběly odulé aparátnické tváře a usměvavé svazačky rozdávaly propagační materiály, ale hned první slova od řečnického pultu mě postavila na pevnou zem. Zněla "soudružky a soudruzi". Projevy členů vedení patřily k lepší části programu. Nejčastěji se ožývalo téma nutnosti vnitřní demokratizace strany, což zní pochopitelně. Zazněla také nelichotivá slova o průběhu nedávného

sjezdu KSČ, podle kterých se zdá, že nás televize skutečně o mnohépřipravila. Jednání pokračovalo diskusí. Mé očekávání, že v ní dojde na otázky programu DFK, se nesplnilo. (Bylo to asi jedno z oněch "rozvleklejších" témat, o jejichž omezení předsedající žádal.) Snad všechny diskusní příspěvky se točily kolem otázky, zda se oddělit od KSČ nebo ne. Většina diskutérů prohlašovala, že se od KSČ oddělit nechťejí, a sklízeli za to potlesk. Proč se tleskající oddělit nechťejí, můžeme tušit podle některých magických slov a témat, která budila nadšený souhlas posluchačů: jsme vytlačeni ze sdělovacích prostředků, které ovládlo OF, Němcům se nemáme za co omlouvat, musíme začít znovu zvedat hlavu, musíme si vymoci prostor ve sdělovacích prostředcích, a hlavně - musíme zachovat jednotu, aby se ze strany zase stala síla. Pochvalně byl přijat i příspěvek varující před nebezpečím neonacismu v NSR, a to i přes svou rozvleklost. Uvažování v kategoriích moci naprosto převládalo. Většina diskutérů, zdá se, nepovažovala DFK za bázi pro alternativní politická řešení, ale za okliku pro opětovné dosažení vedoucí úlohy. Vysloveno to nikde nebylo, ale nezáměr o společenskou analýzu, analýzu fungování strany a používaná frazeologie o tom svědčí. Na většinu z těchto řečníků zřejmě smutné celospolečenské následky čtyřicetileté komunistické moci příliš nedoléhají; nejraději by se oštěpali a pokračovali dál podobným způsobem. Současnou situaci bezpochyby chápou jako nějakou anomálii. Ne že by jim lidé typu Jakeše neleželi v žaludku, ale nedochází jim určitá souvislost: zda budou občané považovat KSČ za politickou stranu nebo za nebezpečnou zločineckou sektu, závisí právě na tom, jak otevřeně se komunisté budou schopni zamyslet nad svou minulostí. Dosavadní myšlenkový obzor takových zamýšlení je dost ubohý, nicméně poučný. Citujme jeden extrémní příklad ze Zpravodaje DFK č.5: "/.../Dnes jsou propouštěni z práce učitelé, novináři, organizátoři, ale i řidiči a další obyčejní řemeslníci, kteří KSČ léta věrně sloužili v pracovním poměru. Stranu si po celý život zosobňovali jako matku. Sice je trestala i neprávem, ale zůstala stále matkou. Dnes je nechává bez prostředků. Matka - macecha. Je to zlá strana? Myslím, že je to krutá deformace založená v organizačním systému..." Zajímavý materiál pro psychoanalitiky a zároveň doklad toho, že myšlení, které umožňovalo mnohým komunistům vypovídat při procesech cokoli, pokud tím straně mohli prokázat službu, je dosud živé. Že se musí změnit organizační systém, k tomu došli už mnozí komunisté. Ale to rozhodující překročení horizontu bych pojmenoval jinak: je třeba přestat si v politice hledat matky.

Když to takhle vypadá mezi komunisty demokratickými, co teprve v samotné KSČ? To naznačil doc. Machalík, který přišel k mikrofonu rovnou ze zasedání ÚV KSČ. Mimo jiné zdůraznil, že v ÚV nejsou žádní aparátníci, a když, tak prý snad jen pár.

Zapomněl dodat, že zrovna ten pár zastává funkce předsedy a generálního tajemníka. I on položil důraz na numost jednoty. Ve straně rozlišil tři proudy: soudruhy, co dosud nepochopili a možná ze strany odejdou, centristy v KSČ a levice v DFK. S použitím známé metafory o třech prutech knížete Svatopluka pak zdůraznil, že všichni teď musí držet při sobě. Posluchači byli metaforickou vizí zcela opojeni a představa, že mají být zajedno s těmi, co nic nepochopili, je vůbec neznepokojovala. Pak doc. Machalík zahrál na strunu sociálních jistot se zjevným podtónem, že komunisté se o ně umějí starat nejlépe, zatímco vůči současné vládě bude v tomto ohledu třeba mít se na pozoru. v diskusi zazněly, byť s menší frekvencí, i jiné hlasy, které argumentovaly, že s KSČ se už dál spolupracovat nedá - a také sklízely potlesk! To byla tedy jakási druhá frakce DFK. Za třetí můžeme považovat ty, kteří v průběhu mítinku odešli. Těm, co v sále zbyli, se o vztahu ke KSČ dohodnout nepodařilo.

Budoucnost DFK je tedy nejistá a případný zánik by nás neměl překvapit. (Když domluvil zástupce nově zakládané Strany nezávislé levice, bylo nutno přerušit jednání, neboť se k němu asi čtvrtina přítomných seběhla vyzvednout si přihlášky.)

Předseda Italské komunistické strany Achille Occhetto letos v létě v rozhovoru pro časopis Time nastínil takový politický program, že se ho redaktor na závěr zeptal, proč se jeho strana ještě nazývá komunistickou. Occhetto odpověděl, že to je v italské politice tradiční jméno s dobrým zvukem. To se v československých podmínkách tvrdit nedá ani za podmínky, že by KSČ nabídla realistický program. Jaké uplatnění komunističtí politikové najdou? Soudě podle Zpravodaje DFK, jejich silnou stránkou by mohly být reklamní texty. Citujeme: "Vládní vozy i s řidiči na Vás čekají... Nešťastní disciplinovaní řidiči vládních automobilů, ochotné ruce tichých instalatérů, již nepotřebných ve zrušených stranických rezidencích, pečlivě pradelny v dnes již pustých prominentních prádelnách čekají na Vás. v nově ustaveném podniku Pragoservis nabízejí své služby. Adresa: Kundratka 19, Praha 8...". Chcete-li si v Tašce 613 zajet na večeři do hotelu Praha, máte možnost.

Pro koho však nově ustanovený podnik Pragoservis, který se dříve jmenoval Stranický podnik služeb ÚV KSČ, dnes vydělává, zatím není známo. Ale přístup komunistů do hromadných sdělovacích prostředků by rozhodně neměl být omezován. Před několika měsíci, v době, kdy už byl maďarský tisk svobodný, řekl György Varga v rozhovoru pro časopis Sport: Stačí jim dát slovo. Oni se odrovnají sami.

(wei)

STANOVISKO ČTENÁŘE

(Otevřený dopis)

Milý Ladislave Lisi!

Chtěl bych navázat na rozhovory, které jsme měli minulý týden v Praze a potom v sobotu v Brně na setkání stávkových výborů. Bohužel právě průběh tohoto setkání potvrzuje mé obavy z toho, jakým způsobem a s jakými lidmi je organizována obroda odborářského hnutí, a tak volím tuto cestu, jak se na vás obrátím.

Již řadu týdnů jsem v úzkém kontaktu s ústředím SSV. Tato malá skupina lidí vykonala ohromný kus práce v prvních dnech a týdnech naší revoluce. Za to jim patří

nesmírný dík nás všech. Ale další vývoj je znepokojující. Jejich původně hlasitě proklamovaný cíl - uříznout tomu obludnému molochu, jenž si říká Revoluční odborové hnutí, jeho aparátnickou hlavu a zajistit svobodný a demokratický vznik nových odborů se jaksi zdeformoval. SSV oficiálně přerušilo jednání s AV ROH, protože, jak sami prohlašují, kontakt se starými zdegenerovanými strukturami by je diskreditoval v očích odborářů. Ve skutečnosti se rozběhla rozsáhlá zákulisní jednání se starým aparátem, začalo sbírání kompromitujících materiálů za účelem vynucení spolupráce a objevily se další nechutné praktiky. Zásadní

revoluční postoje nahradily kompromisy a vzájemné ofěry se starými aparátčíky, demokratické postupy byly vyměněny za pokoutní intriky, místo informování nejširší veřejnosti pokračují konspirativní metody a nepodložené osočování odborářského tisku. A to vše vyvrcholilo tzv. poradou 6.1. v Brně. Organizátoři evidentně neměli zájem se s pozvanými radit, diskutovat příspěvky, i ty nejkonstruktivnější, potlačili. Vystoupení zástupců federální vlády potvrdilo, co je skutečným cílem: vytvořit novou odborovou centrálu, která umožní vládě přijímat opatření v souladu se zákonem, který vyžaduje v řadě případů schválení odbory. Jistě, urychlené přijetí nových zákonných opatření v hospodářské a sociální oblasti je nezbytné, to že budou nepopulární a mohou narazit na odpor, je také jasné. Je ale nutné řešit tyto problémy

takovými pseudokratickými fraškami, jako bylo toto brněnské shromáždění? Proč jste se k takové nedůstojné manipulaci propůjčil právě vy, Ladislave Lisi? Uvědomujete si, kolik lidí odcházelo z tohoto setkání s otřesenou důvěrou v možnost skutečné demokracie? Domníváte se, že naše národy jsou masou primitivů, za které musí rozhodovat intelektuální elita? Toto má být výchova k demokratickému myšlení a jednání? Tak má vypadat úsilí o lidskou identitu? TGM se řídil premisou, že státy (a platí to o všech společenských institucích) jsou nutně poznamenány prostředky, kterými vznikají. Mám pocit, že vám je bližší heslo jezuitů o účelu světských prostředků.

Jakub Polák

r o m a n i a

ANI JEDNO SLOVO

(Rozhovor s dcerou Doiny Corneové Ariadnou Combe)

V hotelu Intercontinental nám kníže Schwarzenberg představuje křehkou a velice krásnou paní. Je to dcera Doiny Corneové, paní Ariadna Combe. Otřesný a naléhavý dopis Doiny Corneové (publikovaný mj. v IS č.32), byl adresován právě jí. Položili jsme paní Combe pár otázek, a i přesto, že odmítá v Rumunsku poskytovat rozhovory, v našem případě udělala výjimku.

- Po obdržení dopisu jste musela mít o život matky obavy. Kdy jste ji viděla naposledy a jaké bylo shledání?

AC: Ano, opravdu dlouho jsme měli velké starosti o to, co se může matce i celé rodině stát, protože i můj bratr A.Juhas byl také velmi perzekvován - jak pro činnost matky, tak i svou vlastní aktivitu. Má matka i bratr byli v roce 1987 souzeni za rozšiřování manifestů solidarity dělníků v Kluži s dělníky v Brašově. Dlouho jsme si v lize (Liga pomoci Rumunsku) neuvědomovali, že největší bezpečnost těch, kteří u nás bojují za lidská práva, zajistíme publicitou, tím, že o nich na Západě a v zahraničí vůbec budeme mluvit a oni se stanou známými. Matku jsem neviděla od srpna roku 1988. To bylo naposledy, kdy jsem dostala rumunské vstupní vízum. Nynější shledání po tak dlouhé rozluce a po takových událostech bylo samozřejmě velmi dojemné. Současně ale velmi rušné, protože jsme se setkaly ve studiu rumunské televize, když měla matka tiskovou konferenci. Takže to bylo setkání spíše na veřejnosti než v soukromí.

- Poslední zpráva o Vaší matce byla, že vyhlásila 30. listopadu hladovku na protest proti porušování lidských práv v Rumunsku. Co se s ní dělo pak?

AC: Matka již 9. listopadu vyhlásila první hladovku jako jediný prostředek protestu, který má k dispozici, a také jako způsob nenásilného protestu. Tento akt měl vyburcovat veřejné mínění. První hladovka byla za propuštění Dana Petreska (nyní člen Skupiny pro společenský dialog). Trvala 6 dní, po nichž byl Dan Petrescu propuštěn na svobodu.

Druhá hladovka trvala 3 dny, to bylo do té doby, než začalo domácí vězení. Byla stále pod dohledem, zcela izolována. Ti, kteří se pokusili navázat s ní kontakt a třeba jen řekli "Dobrý den", byli okamžitě vyslýcháni Securitate. Bylo jim zakázáno promluvit s matkou jedno jediné slovo.

- Jak se Vaše matka cítí teď a jaké máte v současné chvíli přání?

AC: Cítí se dobře, přestože je nesmírně unavená a zesláblá po hladovkách a špatné rumunské stravě. Je stále velmi unavená. Přála bych si, aby veřejnost pochopila to, což je pro ni nebezpečné: že matka byla transformována do jakéhosi mýtu. Je to těžké pro každého, nejenom pro ni, žít v takové mýtické zodpovědnosti. Myslím si, že to není dobře. Je třeba, aby získala ve společnosti racionální úlohu a ne úlohu mýtickou nebo symbolickou.

- Jaký máte dojem ze současné situace v Rumunsku?

AC: Pro mne je velmi těžké na tuto otázku odpovědět, protože nežijí v Rumunsku a nemám dostatečné množství informací, abych mohla situaci v zemi posuzovat. Mohu ale tlumočit matčino vlastní prohlášení. Ona, podobně jako všichni ostatní členové Skupiny pro společenský dialog, souhlasí s programem výboru Fronty národní spásy. Někteří členové Skupiny pro společenský dialog jsou i členy výboru FNS, třeba zrovna matka či Mircea Dinescu. Do složení vlády a ústředního výboru FNS se dostali lidé, kteří se už léta znají a jsou bez jakékoliv morální poskvrny. Mají naprostou důvěru lidu. Naopak někteří členové výboru jsou neznámí a tedy dosud takovou důvěru nemají. Lidé je ale chtějí podrobit zkoušce dobré vůle i jejich schopností.

- Jaké máte s ohledem na změny v Rumunsku plány do budoucna?

AC: Narážíte zřejmě na můj eventuální návrat do Rumunska. I přes změnu situace zůstanu zatím v Paříži. Založili jsme informační kancelář, která chce být

prostředníkem mezi zemí a cizinou. Nyní ti, kteří budou moci svobodně mluvit a jednat, budou potřebovat všechny kontakty, které jsme za pět let činnosti v zahraničí navázali. Kontakty s odbory, poliíky, novináři atd. A tyto styky musí být čím dál efektivnější. Jakmile se situace v Rumunsku stabilizuje do té míry, že naše kancelář nebude zapotřebí,

problém, na který se pláte, začne být aktuální. Hodně ale záleží na nových zákonech - zda nám umožní žít část roku v Rumunsku a část ve Francii. Manžel je Francouz, i on má zemi, kterou nemůže opustit navždy.

- Děkuji za rozhovor.

(Připravil Jan Brabec)

MENŠINA, NA KTEROU JSME CHTĚLI ZAPOMENOUT

(otevřený dopis rumunských Čechů prezidentovi)

Vážený pane Havle,

předem dovolu abychom Vám blahopřáli s příležitostí zvolení Vás do funkce prezidenta. Hlasy srdečně pěji pro Vás! Hlasy pro Vás jsou od menšiny Čechů z Rumunska (z Jižního Banátu) se symbolickým názvem "zapomenutá větve". Jsou to hlasy lidí svobodných a těch, kteří mají s Vámi jistý český jazyk.

Více než dvě desetiletí Ceaušeskova "zlatá doba" byla pro nás dobou černou, a to několikanásobně. Tato černo-trapná doba vypadala asi takhle: Vesnice Bigar a Rovensko nemají telefonní spojení. Několik porodů muselo být doma a ne v nemocnici kvůli telefonu. Sanitka se u nás nikdy neobjevila. Neměla proč? Nemocní se musí vozit i v nákladním autě. V jistých nemocnicích nemáme proud. Funguje agregát (generátor) 4 hodiny v zimě a v létě 3 hodiny. Havíři se přepravují do práce při svíče. Píšeme havíři, neboť většina spoluobčanů pracuje v horách a zdraví se pozdravem Zdař Bůh! Svým ratolestem přináší domů většinou černý chléb. Důchodci dostávají chléb 2x týdně, a to 95% černý chléb.

Školku nemáme. Kdo nemá babičku, tak děti jsou mezi husami na ulici a jejich hračkou je plsek. Po ukončení čtyřtřídky jsou většinou doma a zpívají Gaudeamus po ukončení čtyřech tříd a to 80% dívky a 50% chlapci. Přáli bychom si ve vesnici aspoň 8 tříd.

Pod stromečkem čokoláda nejestvuje. Mají tam akurát ořechy a jablíčka.

Proto hlasy menšiny volají o pomoc. Je velká nouze o založení Občanského fóra v rumunské menšině za pomoci Národní fronty spásy a Občanského fóra z Československa.

Prosili bychom si, kdyby bylo možné se stát československými občany a to tak, abychom neměli problémy. Jsou někteří v menšině, kteří by se chtěli vrátit do mateřské vlasti přes chybu našich pradědů.

Budeme apelovat i na Národní frontu spásy a doufáme v pomoc o elementární práva. Elementární práva, které chyběly u Čechů, kteří si prožili několik let pod sekerou.

Čekáme spásu i v české menšině a to zejména ve vesnicích Bigar a Rovensko. Apeluji za menšinu:

At' žije Národní fronta spásy! At' žije Občanské fórum! At' žije Václav Havel!

Václav Schneider, ing. Josef Vohoc, učitel Josef Mleziva

Bigar, 4. ledna 1990

(Kontaktní adresa: učitel J. Mleziva, Bigar č. 111, Judetul: Caras-Severin, cod. 1792 OF. P. Berzasca, ROMANIA)

Z Bukurešti dálnopisuje Anna Husarská

KNIHY PRO RUMUNSKO

V čase, kdy červené kříže celého světa posílaly do Bukurešti léky, příkrývky, oblečení a potraviny, vyhlásil francouzský filosof André Gluksman heslo "knihy pro Rumunsko". Obrátil se jmenovitě na síť francouzských knihkupců FNAC. "Je nutné, aby i uprostřed revolučních zvrátů a všeobecného zájmu o znovuobjevenou politiku měla své místo kultura," říká o svém projektu Gluksman. FNAC zareagovala okamžitě: do Bukurešti už dorazila zásilka 13.000 různých titulů knih, darovaných francouzskými knihkupci univerzitní knihovně, jejíž fondy shořely během pouličních bojů. V knihupectví Mihail Sadoveanu na bulváru Magheru byla zorganizována výstava darovaných knih. Po celý den se od východu do knihupectví táhla fronta, srovnatelná

délkou pouze s frontami na noviny, okteré je tady obrovský zájem.

Dodatečnou atrakcí výstavy byl katalog všech knih vydaných ve francouzštině za poslední léta. Zájemce o jakýkoli titul ze seznamu pouze vypsál kartičku s názvem a svým jménem, kterou pak u pultu předal zástupci FNAC. Sebrané kartičky budou rozdány klientům FNAC ve Francii s prosbou, aby žádané knihy - pokud je vlastní - poslali do Rumunska. (Anna Husarská, Bukurešť 8.1.90)

Od prvních dnů revoluce běží očista rumunských kulturních institucí od nejžhavějších stoupenců "Karpatského sokola". Jedním z prvních odstavených byl Dumitru Radu Popescu, předseda Svazu spisovatelů RSR. Vystřídal ho mladý básník, disident Mircea Dinescu. Minulý týden padl místopředseda Rady kultury Mihail Dulea a

jeho funkci převzal Andrei Plesu. Aktuálně se čeká na odstoupení rektora Bukureštské univerzity Iona Dodu Balana.

V pondělí se v bukureštském divadle "Mic" (tj. "malý") konal mítink, kterého se účastnilo 103 divadelních pracovníků - režisérů, dramaturgů a herců. Přítomní se dožadovali odstoupení Grigore Constantina Sarara, spisovatele, básníka a ředitele divadla, autora knihy o rumunské vesnici "Několik sedláků", která je všeobecně považována za velmi dobrou. Sararu napsal také trilogii "Láska a revoluce" oslavující morální kvality stranických aktivistů a scénář filmu "Hold" - - není zřejmě nutné prozrazovat, komu věnovaný.

Divadelníci přečetli dvoustránkový protest proti Sararovi, v němž ho mimo jiné obviňují z využívání spoluzaměstnanců pro své soukromé potřeby (mytí automobilu, úklid v bytě, venčení psa), z devótnosti vůči nadřazeným a dokonce z přijímání herců za úplatek. Jeden z herců divadla Mic, který navštívil syna žijícího na Západě, byl Sararem přeřazen na manuální práci. 21. prosince Sarare zamkl divadlo, čímž chtěl zaměstnancům znemožnit účast na revoluci, a demonstrující mládež nazval bandou chuligánů.

Divadlo Mic je známé vysokou uměleckou úrovní. V jeho repertoáru jsou díla současných světových i rumunských autorů (hráli zde mj. "Emigranty" Mrožka). Přesto se hercům i režisérům donesly hlasy, že lidé váhají, zda mají chodit do divadla, které řídí takový člověk.

Na začátku mítinku Sarare vystoupil, vyjádřil politování nad svým chováním a přiznal, že dělal chyby. Jeho kolegy to však příliš nedojalo, tím spíše, že jedna herečka přečetla po jeho projevu báseň, kterou ředitel kdysi napsal na oslavu Eleny Ceaușescu.

V tajném hlasování se 97 přítomných vyslovilo pro odchod Sarara, který ostatně na konec hlasování ani nepočkal a odešel s tím, že jde psát svou demisi. (Anna Husarská, Bukurešť, 9.1.)

V posledních dnech se aktivisté různých nezávislých skupin stali terčem anonymních telefonických výhrůžek. Několik studentů, kteří v pátečním vysílání televize oznámili nedělní mítink, obdrželo výhrůžné telefonáty: pokud prý nepřestanou ve své činnosti, vrátí se domů "nohama napřed". Studentský mítink v neděli jasně ukázal, že vysokoškolská mládež představuje v současnosti nejsilnější skupinu na společenské mapě Rumunska. Účastníci setkání se sice soustředili převážně na studentské záležitosti, ale ti, kteří se je teď snaží zastrašit, mají nepochybně jasnou představu o jejich síle.

Anonymní telefonáty od osob představujících se jako "komunisté" obdrželi také někteří členové Skupiny pro společenský dialog. Vzniká podezření, že sídlo skupiny je pod neustálým dohledem zbytků teroristické Securitate. Zdá se, že autoři výhrůžek znají velmi dobře jak členy, tak i sympatizanty skupiny.

(Anna Husarská, Bukurešť, 10.1.1990)

OBČANÉ, pomozte svým krajanům v Rumunsku v jejich katastrofálních životních podmínkách. Přípravný výbor pro pomoc české menšině v Rumunsku organizuje dobrovolnou sbírku těchto věcí a potřeb: Koření, čokolády, cukru, kávy, cigaret, pudingu, bonbónů, dět. hraček, obnošeného dětského oblečení a bot, baterií (monočláneků, tužkové baterie apod.), poznámkových bloků, dět. omalovánek, pastelek, psacího papíru, knih starší české literatury, pohádek, náboženské literatury.

Tuto pomoc můžete nosit do čtvrtka 18.1.1990 na adresu
Vysoká škola pedagogická, ul. M. Rettigové, Praha 1

REVOLVER REVUE
nezávislý magazín
vychází v Praze

PSYCHICKÝ NÁTLAK?

Příslušníci OS SNB v Teplicích zaslali 7.1. Kanceláři prezidenta ČSSR, FMV i oběma republikovým ministerstvům otevřený dopis, v němž vyjadřují své znepokojení nad psychickým nátlakem na příslušníky SNB... Tolik citace z článku Svobodného slova o sebevraždě podplukovníka J. Petrálky.

Už šest týdnů se vyskytují v tisku nebo v dopisech adresovaných OF zmínky o nátlaku na členy SNB a jejich rodinné příslušníky. O tom, jak jsou jejich děti ve školách šikanovány, o obavách ze msty, o urážkách a nadávkách. Věřím, že se najdou lidé, kteří jsou schopni posílat sprosté anonymní dopisy, psát na schránky výhrůžky nebo vykřikovat po hospodách nadávky, ale to jsou projevy hlupáků a zbabělců. Bohužel, takoví se najdou v každém režimu. A především, tito lidé provozovali svou činnost i minulé roky a často byla namířena proti někomu jinému než příslušníkům SNB.

Zdá se, jako by se dřívější zvůle dopouštělo jen pár příslušníků StB. Jako by se jí nedopouštěli téměř všichni členové SNB, kteří přicházejí do styku s veřejností. Případů ponižování, zesměšňování, povýšeného jednání příslušníků či dokonce bití jsou desítky. Sám jsem zažil příliš mnoho scén, kdy příslušníci VB jednali násilnický, povýšenecký, aniž by museli, aniž by jim k tomu byl dán rozkaz. Jednou, obstoupen skupinou deseti příslušníků, jsem musel zouvat boty, svlékat oděv a poslouchat posměšky a nadávky příslušníků, zažil jsem případ, kdy člen VB přijel dokonce ze svatby, aby se zúčastnil mláčením mého přítele, zažil jsem střihání "vlasatců" před čtrnácti lety, kdy se dotyční museli

vkleče modlit a policajti je stříhali dohola, to vše na louce za městem. S povýšeným a přezíravým přístupem policie se člověk setkával, když šel nahlásit ztrátu dokladů, stalo se mi, že jsem byl přepaden a potom zakrvácený jsem šel případ nahlásit na blízkou stanici VB a byl jsem vyhozen, že mám jít do nemocnice. Policie byla za posledních dvacet let pánem situace a dávala to najevo.

Jen jednou jsem se setkal s přívětivým přístupem, to když jsem po čtyřech pivech vynadal kapitánovi VB, co si to dovoluje, když po mně v hospodě chtěl doklady. Víte, kdo je můj otec, řekl jsem. Samozřejmě jsem blfoval a kapitán mě samozřejmě nechal na pokoji, dokonce se omluvil.

Už však konec vášní, máme něžnou revoluci a nechceme se přece mstít. Když dnes čtu nářky příslušníků SNB na svůj současný osud, vždy si vzpomenu na léta předchozí, jakému psychickému nátlaku oni vystavovali národ, a podotýkám ještě jednou, často horlivě bez rozkazů. Nechci útočit omlouvat jakékoliv výpady proti nim, jakékoliv urážky. Policie by však měla pochopit, že to, co se po nich dnes chce - aby stáli na své straně zákona a bránili ho a ne znásilňovali, aby ti kteří se provinili, nesli svou odpovědnost - není psychický nátlak, ale potřeba společnosti. A hlavně, aby konečně přestali zachraňovat, co se zachránit nedá. Dopis, z něhož jsem citoval na začátku, se mi zdá být nečistým úderem v zápas o demokracii. A těch nečistých úderů je dnes ještě příliš mnoho, stejně jako mlčení o věcech závažných, třeba o dalším osudu StB.

-JS-

MLČENÍ KOLEM ARMÁDY

(dopis Občanskému fóru)

My, níže podepsaní vojáci základní služby a absolventi VK VŠ VÚ 4341 Chomutov, se ptáme, zda a jak pokračuje jednání o zkrácení základní vojenské služby, a to i pro vojáky, kteří v současnosti tuto službu vykonávají.

Poslední konkrétní informací v tomto směru byl projev ministra národní obrany na prosincovém zasedání Federálního shromáždění. Pod příslibem brzkého vyřešení této otázky byly zastaveny veškeré protestní akce vojáků v základní službě. Nálada u vojenských útvarů však není tak klidná, jak se na první pohled zdá. Zvláště vzrušeně byla přijata zpráva o chystaném zkrácení základní vojenské služby v NDR z osmnácti na dvanáct měsíců. Nám, vojákům základní služby, není známa současná situace ve Varšavské smlouvě, a proto se kromě jiného ptáme: Jaké závazky má ČSLA k tomuto sdružení na rozdíl od armády NDR, která k takovému kroku mohla přistoupit?

Dále nás znepokojuje, že změny probíhající v civilním životě za brány našich útvarů pronikají jen sporadicky a v podstatě formálně. Slovně se ve vedení armády změnilo téměř vše, my jsme však žádný nový vítr nepocítili. Stále zde panuje starý formalismus, horší, než si leckdo dovede představit. Také my vojáci už nechceme lhát na papírech. Žádný z vojáků totiž v takovém případě nevěří v akceschopnost naší armády, nevěří, že jeho přítomnost v řadách vojáků je nezbytná.

Proto také žádáme zkrácení vojenské služby, které by donutilo zkosnatělé vedení ČSLA opustit staré způsoby myšlení, jež podle našeho názoru neodpovídají potřebám moderní armády, stavu uvolňování mezinárodního napětí a v neposlední řadě také požadavkům současné ekonomiky.

Myslíme si, že hladovky nejsou vhodnou formou boje vojáků za své názory, nicméně jiné možnosti, jak na sebe upozornit, nemáme.

Žádáme proto vás i širokou veřejnost, aby nám pomohla radikálními změnami vymýtit nesmírný formalismus a lež ze systému armády. Ať nás vojáky někdo přesvědčí, že ČSLA není jen papírovou armádou. Je to v zájmu celé naší svobodné vlasti.

Žádáme tedy plnou informovanost všech vojáků o chystaných změnách v armádě s tím, že jsme kdykoli připraveni projevit svoji nespokojenost demonstrativním způsobem.

Také bychom přivítali možnost uveřejnit své názory, zkušenosti a připomínky ve sdělovacích prostředcích.

Vojáci základní služby VÚ 4341 - II2 podpisů

PŘEHLED ZPRÁV

- **ČESKÉ DĚTI.** Nezávislá iniciativa České děti se obrátila na vládu ČSSR dopisem, v němž žádá, aby byl státní zámek Orlik navrácen svému majiteli knížeti Karlu Janu ze Schwarzenberka. Kníže Schwarzenberg se po celou dobu nuceného exilu staral o blaho své vlasti, zvláště jako předseda Mezinárodního helsinského výboru. Byl zastáncem nespravedlivě stíhaných a utlačovaných. Na Orliku je místo posledního odpočinku rodiny Schwarzenberků, v zámku jsou rodinné relikvie, uloupené rodině po komunistickém puči v únoru 1948. Jsme přesvědčeni, říkájí České děti, že Jeho Jasnost kníže Karel Jan ze Schwarzenberka i nadále umožní prohlídku zámku lidem své země, které nepřestal milovat ani v časech vyhnanství. (9.1.1990, za České děti Petr Placák, Ivan Jirous, Luděk Marks)
- **VILNO.** Světová rada sdružení Litevců vydala výzvu, v níž varuje před nebezpečím, které by mohlo ohrozit boj Litevců za nezávislost. Jde o možnost použití ekonomických sankcí jako např. zastavení dodávek plynu. Světová rada sdružení Litevců se obrací na světové humanitární a církevní organizace s prosbou o pomoc litevskému lidu. (VIA)
- **SOFIE.** V úterý začalo v Sofii jednání u kulatého stolu, jehož se účastní zástupci komunistické strany a Svazu demokratických sil, který sdružuje Klub lidských práv, Ekoglasnost, nezávislou odborovou organizaci Podkrepa a nevládní zemědělskou stranu. Jednat se má především o zrušení ústavního článku, zajišťujícího komunistické straně vedoucí úlohu ve společnosti a o problémech registrace nezávislých organizací, o možné nové vládní koalici a také o tisku a budovacích opozice. SDS se staví za práva bulharských Turků a neschvaluje návrh na uspořádání referenda o jejich právech. SDS uspořádá v Sofii v neděli veřejné shromáždění. V minulém roce zastavily státní orgány vydávání čtyř časopisů, mezi nimi i Transporten glas, týdeník pracujících v dopravě, nejstarší odborářský časopis, který vycházel 83 let. Dne 3.1. vyšlo pololegálně první číslo tohoto obnoveného časopisu. (VIA)
- **VARŠAVA.** Předseda Státní koordinační komise Nezávislého sdružení studentů vydal prohlášení, v němž požaduje zástupní majetku Polské sjednocené dělnické strany. Sjednocené strany lidové a Demokratické strany. Čtyřicetiletou vládu těchto stran označuje za neschopnou a plně zodpovědnou za nynější stav země. Žádá rozdělení majetku těchto stran především na školství, zdravotnictví a kulturu. (VIA-SIS)
- **BIALYSTOK.** Dne 8.1. v 7.30 hodin obsadili studenti bialystocké pobočky Varšavské univerzity budovu vojvodského výboru PSDS. Akce byla uspořádána na protest proti tomu, že jednání mezi studenty, rektorem univerzity a zástupci PSDS o předání části budovy PSDS studentům, nepřinesla žádné výsledky. (VIA-SIS)
- **VALBŘICH.** 8.1. začala protestní akce v dolech a v podnikcích, které zpracovávají uhlí. Horníci žádají, aby na rozhovory s nimi přijeli zástupci ministerstva průmyslu a předseda Celostátní hornické komise Solidarity. Pokud nebude tento požadavek splněn, vyhlásí horníci na 16.1. varovnou hodinovou stávkou. Dále horníci žádají zrušení zavedených organizačních změn a aby náklady na dopravu nebyly započítávány do ceny uhlí. (VIA-SIS)
- **DUŠANBE.** 30.12. se konala konference tážického hnutí za přestavbu Rastoech, na níž byl vyhlášen program a cíle hnutí. Toto hnutí není ještě oficiálně registrováno. (VIA-SIS)
- **VILNO.** 4.2. se bude ve Vilně (Vilniusu) konat fórum demokratických sil východní Evropy. Hlavními tématy fóra má být rozvoj nezávislých sdělovacích prostředků, perspektivy nezávislých dělnických hnutí a problematika mládežnického hnutí. (VIA-SIS)
- **LENINGRAD.** V Leningradě se sbírají podpisy pod petici požadující, aby byl městu navrácen jeho původní název Sankt-Petěrburg. (VIA-SIS)
- **MOSKVA.** V Moskvě byl založen Fond pomoci vězňům svědomí, jehož cílem je materiální pomoc lidem perzekvovaným za odmítnutí nastoupení vojenské služby z náboženských důvodů a jejich rodinám. (VIA-SIS)
- **VALDICE.** Příslušníci útvaru SNV Valdice zaslali naši redakci protest proti postupu NTS, které prý "jednostranně informuje veřejnost o poměrech v NVČ" na základě "subjektivního sdělení jednotlivce", které může být "neoprávněné, vymyšlené nebo jen zčásti pravdivé". V článku Co ti vězňové chtějí v IS č.36 je stížnost vězňů na dva příslušníky útvaru. "Oba naši příslušníci jsou lidé bezúhonní, soudně netrestaní, starostliví otcové rodin, ve službě přísní a nároční v požadavcích na odsouzené, důslední při kontrole plnění uložených úkolů. Na veřejnosti se těší dobré společenské pověsti... Proto se ptáme: Je správné, aby mohl dnes kdokoli a kdykoli bezrestně urážet a špinit příslušníky SNV?" Dopis se dožaduje vyslechnutí i druhé strany. "Byli bychom rádi, kdyby náš názor zazněl i na stránkách Vašeho Informačního servisu, i když se vydává: za nezávislé tiskové středisko". K tomu dodáváme: "Objektivní" informace z druhé strany jsme plynule dostávali po 40 let. Jestli dnes samy nedokáží obhájit čest příslušníků SNV, není to vina NTS.
- **JEŠTĚ K POMOCI AMNESTOVANÝM.** Před několika dny se Koordinační centrum Občanského fóra v Plzni obrátilo k veřejnosti s žádostí o pomoc amnestovaným. Prokazovaná důvěra mnohých napovídá o faktickém poměru sil v naší zemi. Nicméně je zapotřebí připomenout orgánům státní správy, že na rozdíl od nás mají národní výbory placené zaměstnance, kteří by měli veřejnosti sloužit, kdežto naši spolupracovníci vykonávají svou pomoc dobrovolně a bezplatně. Národní výbory neplní svou funkci v dostatečné míře, jako by se nedokázaly postarat o spoluobčany v tíživé situaci, ačkoli mají silně obsazené sociální odbory a odbory pracovních sil, dostatek telefonních linek, autodopravu i prostředky ze státního rozpočtu. Situace je za tím taková, že amnestovaní přicházejí se svými žádostmi za námi. Občanské fórum Plzeň je toho názoru, že nejsou-li funkční a pracovní národní výbory schopni takové úkoly plnit, měli by svá místa uvelebit schopnějším. Ti z amnestovaných, kteří mají zájem začlenit se do společnosti a pracovat, by neměli být odkazováni na soucit a sympatie ulice. Cesta k nápravě vede přes dobrou vůli obou zúčastněných stran. (OF v Plzni)
- **ZLÍN.** Zástupci Občanských fór okresu Zlín se důrazně obracejí na poslance ČNR s požadavkem na urychlenou změnu volebního zákona ČNR o volbách do národních výborů v ČSR, a to v ustanoveních, která se týkají možnosti kooptace poslanců NV na uvolněná místa jednotlivých plén a rad. Vzhledem k tomu, že 28.12.1989 odhlasovalo 1S změnu zákona o volbě poslanců do zákonodárných sborů, je potřebné co nejrychleji takovou změnu provést i ve volebním zákoně ČNR o volbách do národních výborů v ČSR. Tuto změnu je nutné provést co nejrychleji vzhledem ke stávající neúnosné situaci v personálním obsazení zastupitelských sborů, resp. jejich orgánů, které jsou odrazem nedemokratických voleb. (za OF Zlín Stanislav Devátý)
- **VÝZVA STÁTNÍ KNIHOVNY ČSR.** Žádáme všechny, kteří vlastní samizdatovou nebo exilovou literaturu, o zapůjčení těchto dokumentů Státní knihovně ČSR pro doplnění Národního konzervačního fondu a pro studijní účely. Po zhotovení kopií všechny zapůjčené dokumenty okamžitě vrátíme. Proto žádáme, aby každý jednotlivec sepsal seznam titulů této literatury, u periodik včetně ročníku a čísla, a připojil svoji adresu, příp. telefon. V případě, že literaturu uvedenou v tomto seznamu mít nebudeme, dáme na uvedenou adresu zprávu. Kontakt: Martin Zikl 3, Státní knihovna ČSR, administrace publikací, Liliová 5, 110 00 Praha 1, tel. 22 59 93, 8-16 hod.
- **PRAHA.** Členové základní organizace ČSČK OÚNZ Praha 1, Hybemska 12 požadují změny ve vedení FV, ČUV a MV ČSČK, protože vzhledem k politickému sepětí s KSČ v minulém období není dána záruka současné politické nezávislosti, zejména kdy zásady hnutí Červeného kříže vylučují jakoukoli politickou úlohu organizace. Rovněž federální uspořádání ČSČK je pro jeho vlastní práci zcela nevyhovující, a proto požadujeme ustanovení pouze jednotné organizace pro naši republiku. Dále požadujeme odstranění administrativně byrokratického systému práce, který nemá s původním posláním Červeného kříže vůbec nic společného, a požadujeme rovněž rozsáhlé strukturální změny organizace ČSČK, které budou vést k její politické nezávislosti, jež bude garantem dobré práce. (8.1.1990, za správnost Dr.Podzimková)
- **PRAHA.** Ústřední výbor Sdružení pro pomoc mentálně postiženým ČSR (SPMP) se na svém plenárním zasedání dne 11.12.1989 usnesl na prohlášení: Připojujeme se k současné reorganizaci naší společnosti v duchu uplatnění všech lidských práv, tj. také práv mentálně postižených, jak je Občanské fórum pro všechny prosazuje. Jsme dobrovolnou organizací rodičů, příbuzných, přátel a dalších občanů z řad lékařů, vychovatelů, sester apod., s cílem pomáhat mentálně postiženým, zvláště dětem a mládeži. Naše SPMP očekává, že bude časem odstraněna určitá diskriminace osob s mentálním postižením a jejich rodin, která se v minulosti často projevovala. SPMP bylo založeno teprve v roce 1969 a brzy se rozšířilo do všech krajů ČSR. SPMP však nebylo konzultováno při vydávání zákonných předpisů, které se invalidů s mentálním postižením týkaly. Docházelo proto k různým

- diskriminací oproti tělesně a smyslově postiženým. Také tisk, rozhlas a televize opomíjely problémy těchto občanů. Ústavy sociální péče 40 let stagnují oproti vývoji ve světě, kde zatím zmizely ústavy vězeňského typu a staví se domovy otevřené návštěvám rodičů, jsou vybavené pracovními dílnami a vlastními školami nejen pro postižené, ale i jejich vychovatele, úzce spolupracující s týmem odborníků apod. U nás je zatím naprostý nedostatek chráněných dílen, ačkoli mnozí postižení mají až udivující schopnosti manuální práce, nevymáje umělecké atd. Jako občané i oni mají právo na práci úměrnou schopnostem. SPMP koná pravidelně výstavy prací postižené mládeže a vybrané pak posílá na mezinárodní výstavu Mencap v Londýně, kde mají vždy značný úspěch. Rodiče z Prahy považují za diskriminaci skutečnost, že pražské ČSP jsou až daleko v pohraničí, takže návštěva dětí je nákladná a v zimě skoro nemožná. SPMP sleduje vývojový trend ve světě v péči o postižené, ale nebylo mu zatím dovoleno stát se členem Mezinárodní ligy sdružení pro pomoc mentálně postiženým, která sdružuje již asi 100 států. Očekáváme, že nová organizace naší společnosti umožní radikální změny, aby bylo dosaženo cílů, za které SPMP bojuje. Hlavním je ten, aby i mentálně postižení užívali plně svých občanských práv a cítili se ve své vlasti šťastni včetně jejich rodičů. (za SPMP MUDr. Josef Kvapilík)
- ZAČAL SJEZD SSU. Sjezd Studentské stavovské unie začal jednat dnes (10.1.) v půl dvanácté v budově filozofické fakulty UK v Praze. Vůdce promluvil kandidát na rektora UK profesor Palouš, který se zabýval otázkou vysokoškolského zákona. Sdělil, že tento zákon bude předán k všeobecné diskusi koncem ledna. Dalším bodem jednání je přijímání nových členů fakult, informace o pracovní činnosti SSU, návrhy kandidátů koordinačního výboru, jeho volby a informace o nově zvoleném koordinačním výboru. V případě zájmu bude vedena diskuse na téma posledního TKM. Sjezd schválil zřizování různých agentur, konkrétně bylo schváleno zřízení umělecké agentury SSU Mefisto. John Hasek z Kanady, odborník na ideologickou válku, seznámil přítomné s postupujícím průběhem programu vzdělání pro demokracii, jež má na seznamu tři sta jmen dobrovolníků, kteří v průběhu příštích šesti měsíců budou vyučovat na univerzitách v Československu angličtinu. Dalším bodem byla informace slovenské komory o založení informační centrály v Martině. (Studentská agentura)
- NÁVRHY NA REFORMU AVU. Na AVU stejně jako na ostatních vysokých školách, bude zásadně reformován systém výuky. Škola by se měla především zbavit závislosti na jakýchkoliv ideologiích či mocenských strukturách. Přijímací zkoušky budou zaměřeny podle žádostí a dispozic jednotlivých uchazečů a organizovány tak, aby při nich bylo možno zjistit bezpečně talent. Noví profesori budou dosazováni konkursním řízením, při kterém se bude přihlížet zejména k jejich profesionalitě a bezúhonnosti. Profesorský sbor by měl spolupracovat se zástupci studentů na rovnoprávné bázi. Další návrhy se týkají vlastní organizace výuky: doba studia bude pohyblivá v délce nejvíce 7 let. Měly by se zintenzivnit zahraniční stáže, na akademii budou přednášet zahraniční specialisté. AVU také doporučuje zařadit školu do pravomoci vládního zmocněnce pro vysoké školy a navrhuje zředit zmocněnce pouze pro VŠ uměleckého směru. (Studentská agentura)
- PLANÁ. My, vojáci ZVS a příslušníci VÚ 3633 Planá, jsme dnes, 11.1. v 0.00 hod., zahájili hladovku na podporu manifestace, která se má konat dnes odpoledne na podporu zkrácení ZVS na 12 měsíců jako v NDR. Je nám navrhováno založit svaz vojenské mládeže, zatímco my chceme svobodné fórum. Nejsme v hladovce sami, ale i ostatní útvary na

- západním okruhu drží hladovku, někteří ji zahájili už včera. Jde nám především o to, aby se tato záležitost urychleně projednala. Tak jako v NDR, kde trvalo 14 dní. Poslali jsme otevřený dopis prezidentu republiky a jeho kopii do ČST redakci Televizních novin.
- USA. Režisér Miloš Forman se v deníku Washington Post vyjádřil k oficiální komunistické reakci na poznámku Václava Havla o omluvě Němcům. Komunisté počkali, až bude Havel zvolen prezidentem, a pak použili jedinou zbraň, kterou proti němu mají, totiž jeho vášeň říkat, co si myslí. Je to však od nich poněkud krátkozraké. Nesmíme utrpět způsobili českému a slovenskému národu nejen nacisté, ale také komunisté, tedy ne už cizí moc, ale "jejich vlastní spoluobčané, kteří zaprodali své duše této zvrácené ideologii a dopustili se zrady na vlastním národu." Václav Havel se postavil proti jakémukoliv mstě a vyzval k národnímu usmíření, k vykoření z bludného kruhu. Není divu, že tomu komunisté tleskali. Když však Havel, vědom si toho, že lidskost není jednosměrná ulice, uplatnil stejný metr i v mezinárodním měřítku, reagovali českoslovenští komunističtí vůdci nesouhlasným křikem. "S pokrytectvím zbabělci žádají soucit a odpuštění pouze pro sebe," to by však jednou mohlo být odepřeno i jim. "Nebylo by od komunistické strany moudřejší, kdyby si přestali zahrávat s temnou stránkou lidských vášní a připojili se k uslechlym snahám pana Havla?" ptá se Miloš Forman.
- GRUZIE. Teprve dnes nám byl doručen překlad dopisu z Gruzie, odeslaný už 12.12.1989 a adresovaný československým studentům ze všech pražských vysokých škol. "Především vám blahopřejeme k svátku drahému všem křesťanům - ke Kristovu narození. Lidová fronta Gruzie stejně jako všichni gruzínský lid je vděčna československým studentům za dopis ze dne 30. listopadu t.r., adresovaný gruzínským studentům bojujícím za svobodu svého národa. Nepochybujeme o tom, že jedinou možností a jedinou přijatelnou budoucností jsou suverénní státy svobodných národů a nikoli impéria, a jsme pevně rozhodnutí získat svému národu svobodu. Československý lid, jehož pevnosti a svobodomyšlnosti si hluboce vážíme, je dnes tomuto vytouženému cíli - úplné svobodě - blíže než my. Z celého srdce podporujeme váš spravedlivý boj, který považujeme i za svůj vlastní. Kéž brzy nastane den naší svobody! Kéž brzy nastane čas, kdy na zeměkouli nebude ani jedna nesvobodná země! (Lidová fronta Gruzie)
- Řím. Od čtvrtka 11. ledna zahájil John Bock hladovku na protest proti tomu, že v Československu nebyl dosud zrušen trest smrti. V dopisu ze dne 4.1.1990, odeslaném z Říma, byli poslanci Federálního shromáždění a prezident ČSSR vyzváni, aby tento nejvyšší trest v Československu zrušili. K protestu se připojila členka NTS Marie Divišová.
- OPRAVA. VIS č.38 jsme uveřejnili rozhovor s redaktorem VOKNA Františkem Stárkem. Do redakce NTS docházejí objednávky na VOKNO a Voknoviny, proto upřesňujeme, jak si tyto tiskoviny správně zajistit. Voknoviny budou vycházet nyní častěji (2-4krát měsíčně), zdarma, s aktuálními zprávami atd. Dokončuje se VOKNO č.16 - poslední "staré doby". K mání bude v Bolzanově ul.7 začátkem ledna. K stálým odběratelům se dostane obvyklou cestou. ALE! Abychom měli jasnou představu o výši budoucího nákladu VOKNA, museli jsme přistoupit k tomuto opatření: každý zájemce o další dvě čísla VOKNA (17,18) pošle poštovní poukázku částku 100 Kčs na adresu: František Stárek, U Zvonáčky 15, Praha 2.

AGENTURA RADOST PRAHA - AGENTURA VU PAŘÍŽ - MUZEUM ELYSÉE LAUSANNE
VÁS ZVOU NA VÝSTAVU FOTOGRAFIÍ

ČTĚNA 89

NÁMĚSTÍ NEBESKÉHO MÍRU

V Muzeu Klementa Gottwalda!
Rytyřská 29, Praha 1

OTEVŘENO DENNĚ OD 10 - 17 HODIN
KROMĚ PONDĚLÍ - POTRVA DO 31. 1. 1990

Informace pro voliče

VOLEBNÍ SYSTÉM POMĚRNÉHO ZASTOUPENÍ

1. Měl by vyjadřovat proporce mezi hlasy voličů pro jednotlivé strany, a tím by měl být současně principem volební spravedlnosti.

2. Avšak efektem poměrného zastoupení je, že nevytváří jednoznačnou většinu u zastupitelského sboru, ale pouze souhrn menšin.

3. Tak je princip poměrného zastoupení v protikladu myšlenke politické integrace - čili myšlenke integrovat takzvanou většinu u zastupitelského sboru, která by mohla zajistit účinnou funkci tohoto sboru.

4. Soustava poměrného zastoupení klade důraz na volbu strany, nikoli na volbu osobnosti.

ZÁKLADNÍ RYSY POMĚRNÉHO ZASTOUPENÍ

1. a) Volební obvody jsou velké.

b) Kandidátky jsou hromadné (vázané kandidátky).

c) Volič rozhoduje o zvolení všech členů zastupitelského sboru obvodu najednou.

2. a) Počet mandátů pro každý obvod je určen předem.

b) Rozdělení mandátů mezi jednotlivé strany (kandidátky) se provede podle počtu získaných hlasů.

c) Rozdělení mandátů se řídí buď volebním kvociemem (počet platných hlasů : počet určených mandátů), nebo volebním číslem (numý počet platných hlasů potřebný pro získání jednoho mandátu).

Praktické rozdělování počtu mandátů mezi jednotlivé kandidátky přináší značné problémy, které do jisté míry stírají význam spravedlivého proporcionálního volebního systému.

Existují však dosti složité varianty, spojující systém poměrného zastoupení s personalizovanou volbou.

Většina se musí formovat cestou koalic.

VĚTŠINOVÝ VOLEBNÍ SYSTÉM

1. Ve většinovém volebním systému jsou voleny jednotlivé osobnosti, nikoli strany. Volič tedy vybírá nikoli mezi anonymními (co do personálního obsazení) organizacemi, ale mezi významnými politiky, jejich politickým a osobním profilem.

2. v rámci volebního obvodu (většinou pouze jednomandátového) je tak reprezentace svěřena té politické organizaci, jejíž politici získali většinu hlasů.

3. Tento systém znevýhodňuje politické menšiny ve prospěch zastoupení silných stran. To vede ke tlaku na koncentraci jednotlivých politických směrů do stabilnějších, organizovanějších celků.

4. Nebezpečím tohoto volebního systému je, že se při nesprávné aplikaci může dostat do rozporu se zásadou volební spravedlnosti.

ZÁKLADNÍ RYSY VĚTŠINOVÉHO SYSTÉMU

1. Jednoduchost volební techniky

a) Volební obvody jsou jednomandátové.

b) Zvolen je ten kandidát, který dostal největší počet hlasů.

2. Důležitý je stanovený počet hlasů, potřebný pro zvolení kandidáta

a) Relativní většina (jednokolový systém)

b) Nadpoloviční většina (dvoukolový systém), v dalším kole relativní většina.

DŮSLEDKY JEDNOTLIVÝCH SYSTÉMŮ

1. Systém poměrného zastoupení může vést k tomu, že se v parlamentu nezformuje výrazná většina. Vláda by se pak musela vytvořit poměrně složitým formováním koalic. Pokud by se to nepodařilo a vláda by byla složena jen mechanicky podle proporcionálního zastoupení politických sil v parlamentu, byla by asi sotva schopna dohodnout se na společném programu. Výsledkem by byla vládní krize, z níž by bylo možno vyjít jen pomocí nových parlamentních voleb.

2. Při většinovém volebním systému se vláda sestavuje zpravidla z reprezentantů té politické síly, která má v parlamentu většinu. Tato většina bývá vždy výrazná. Nebezpečí vládních krizí je prakticky z tohoto pohledu vyloučeno. Přitom je možné, aby se tato většina formovala koaličním způsobem.

Spolu s principem volby osobností a s principem jednoduchosti volební techniky to vede k názoru, že většinový volební systém lépe odpovídá požadavkům funkčnosti, včetně konzistentního fungování parlamentní menšiny, tedy opozice.

(Tato stručná informace samozřejmě nepostihuje všechny možné nuance a varianty uvedených dvou volebních systémů.)

lch/

TISKOVÁ KONFERENCE MINISTERSTVA ZAHRANIČÍ

Dne 9.1. se v Černínském paláci konala tisková konference, které se zúčastnili pan Luboš Dobrovský, ing. Kočárek - odborník na otázku Německa, panové Martinek a Maršík z tiskového odboru MZV.

Na úvod řekl pan Dobrovský, že se mění zahraniční politika našeho státu a součástí nové koncepce je spoluúčast tisku. ČSSR musí být otevřena Evropě i světu. Pan ing. Kočárek podal rozsáhlejší zprávu o cestě Václava Havla a Jiřího Dienstbiera do NSR a NDR. Uvedl dále plány Jiřího Dienstbiera, který by měl v nejbližších dnech navštívit Polsko, Maďarsko a Benátky. 1.-3. února plánuje pracovní návštěvu do NSR, kde by měla být projednávána otázka spolupráce v oblas-

ti cestování, tzn. otevírání hraničních přechodů, dobudování silniční infrastruktury a dohoda o bezvízovém styku. V oblasti kultury, školství a zdravotnictví půjde o rozšíření kontaktů mezi mládeží, zřízení kulturních středisek, nových konzulátů, zřízení společností ČSSR-NSR.

V Polsku a Maďarsku, kde bude Jiří Dienstbier od 10. do 12.1., se bude jednat mimo jiné o znečišťování Odry, problému koksárny ve Stonavě a především o vodní díle Gabčíkovo-Nagymaros.

Zahájena budou také jednání o odchodu sovětských vojsk z ČSSR. Za československou stranu bude jednat pan Vacek a za SSSR pan

Abujimov. Odsun vojsk by měl proběhnout do konce roku 1990. Pan Dobrovský uvedl, že není důležité, kdy odchod vojsk začne, ale kdy bude definitivně dosaženo odchodu posledního zbytku. Snižování stavu, jak dále řekl, může být provedeno nejen odchodem, ale i nepříchodem dalších vojsk.

Hovořilo se také o návrhu na odvolání 30 zkompromitovaných velvyslanců, kteří budou postupně nahrazováni novými.

V závěru byl dohodnut další termín tiskové konference a mluvčí FMZ Luboš Dobrovský rovněž přivítal mezi novináři i několik po 20 let umiřovaných kolegů, mezi nimi pana Petrálka a paní Šťovičkovou, které jsem na konci položila tři otázky.

- Co jste dělala celých dvacet let?

DOPIS Z VENKOVA

Milý příteli,

stále se chystám Vám napsat, ale v těchto dnech jsem nebyl schopen se na nic soustředit. Lavina událostí nedá vydechnout a člověk se potácí mezi snem a skutečností.

Když jsem před pár týdny slyšel poprvé, že pan Havel by měl být prezidentem, připadlo mi to jako studentská recese, jako zbožné přání několika sulků. Ještě nyní, když se probouzím, nejprve si musím srovnat v hlavě všechny události a ujistit se, že to, co jsem viděl a slyšel v televizi, je skutečnost. Ale o těchto pocitech mnoha lidí bylo napsáno a namluveno dosti.

Jinak jste to prožívali vy v Praze, ale zde na vesnici lidem ještě dodnes nedošlo, co se vlastně stalo. Nevědomost zdejších lidí je žalostná. Na celé dění se dívají tak, že se vlády zmocnila banda kriminálníků, protože kdo byl zavřen, musel něco zlého provést a musí to být darebák. A takto se dívají na situaci dobří lidé, poctiví nekomunisté. Skomunita je to horší. Na malou vesničku je jich tu hodně a nejsou právě příjemnými sousedy. Své názory a přesvědčení vykřikovali na návsi velmi hlasitě. Jeden z nich, pomocník VB, jinak alkoholik a paralytik vyhrožoval střelbou. Vlastní pušku a je čelem mysliveckého sdružení. Vykřikoval, že kdyby měl tanky, tak "ty pražské křiklouny rozválcuje na sračku". Mnoho jiných komunistů souhlasilo se zákrokem 17. listopadu. Nu a v této situaci já s Miladou jsme dokázali jen to, že jsme v den generální stávky zvonili ve zdejší kapliče. Šlo se nás na návsi osm. Ostatní se vyděšeně zavírali v chalupách. Lepili jsme plakáty a výzvy OF na tabuli, které do rána byly vždy strhány. Ženy komunistů vystrkovaly tlusté zadky na Miladu, když šla nakoupit do obchodu. Důležitý moment zvratu v chování sousedů vůči nám byl

Š: Nejdřív jsem pracovala v muzeu, odkud mne záhy propustili. Pak jsem dělala uklízečku v ubytovacím zařízení ministerstva školství, ale byla jsem vyhozena pro překvalifikovanost. Dlouho jsem byla bez zaměstnání, v té době mi bylo zamítnuto 300 žádostí o zaměstnání. Nakonec mě přijali do Ústředních skladů hl.m. Prahy, kde prý smí zaměstnávat kohokoli.

- A co děláte teď?

Š: Já jsem teď na volné noze.

- Jaký je to pocit dělat po 20 letech znovu novinářinu?

Š: Já jsem se z toho pořád ještě nevzpamatovala.

- Děkuji za rozhovor.

Zpracovala Magda Smetanová

ten, když v televizi uviděli proces s Ceaúšeskem a jeho popravu. Stali se servilní. Padl na ně strach, ale blbost zůstala. 19. prosince, v den výročí narození Zápotockého, promítali ve Stádlci film "Rudá záře nad Kladnem". Stádlce, obec kam příslušíme, je pevnou baštou komunistů a tam se nic nezměnilo. My za ty dva roky, co zde bydlíme, jsme poznali málo lidí. V této atmosféře jsme prožívali poslední dny minulého roku. Sílu nám dodávaly promluvy neochozeného novokněze P. Daniela Hermannna, kaplana na Klokotech, kam jezdíme každou neděli zpívat.

Já osobně nevěřím na dialog. Výzvy pana Havla k lásce, odpuštění, zní v uších mnoha lidem jako řeč jakéhosi mimozemšťana, který odkudsi sestoupil na zem. Mluví sice lidskou řečí, leč nesrozumitelnou. Poznal jsem pravou tvář komunismu už v únoru osmačtyřicátého roku na Staroměstském náměstí, kde Gottwald z balkonu šval smečku zfanatizovaných dělníků, kteří měli v holinkách ocelové pruty a v očích nenávisť.

Ta izolace od všeho dění je pro nás tíživá. Připadáme si jako vyhoštěnci na pustém ostrově obklopeni žraloky. Provází mě "sestra úzkost". Úzkost za pana Havla, za český národ, za všechno neskutečně krásné, co poslední čas přinesl. S násilníky nelze vést dialog. Nejsem pomstychtivý. "Sestra úzkost" mě opustí, až komunismus jako zřudná ideologie bude smeten ze světa a komunisté budou postaveni mimo zákon. Našel jsem výpisek mého otce z kteréśi knihy o zlu: "Zlo je třeba obnažit, vyhodit jako ponravu na slunce všem očím na pospas a ona zhyne. Schovej, tutlej je! Čím více hlíny na ní navršíš, tím jistěji hlodá. Neustane, až překouše i hlavní kořeny."

Slavňovice, 6. ledna 1990

(Jméno pisatele známo redakci)

Na Štěpána bez Štěpána

(Ještě jednou k fotografiím bývalého tajemníka)

"Už jsi viděl tohle?" Vytáhl z peněženky šedivou xerofotografii s Miroslavem Štěpánem coby zpustlým trestancem. Usmál jsem se, lidé si zobrazují své bývalé diktátory tak, jak je chtějí mít a koneckonců tak, jak si sami nejspíš zaslouží. Chtěl jsem tu věc pobaveně odložit, když vtom mi po zádech přeběhlo zamrazení. "To je pravá", upozorňuje mě pohotově známý a já si uvědomuji jakousi nepatřičnost a zvrácenost svého úsměvu. Obrázek je kopií fotografie z policejního

rejstříku a to, co jsem před minutou považoval za vtipnou fotomontáž, je najednou tvář člověka na konci sil, vyhaslá, rezignovaná... A jsme u jádra věci. Ne, že bych Miroslavu Štěpánovi, stejně jako asi většina mých spoluobčanů, nepřál spravedlivý trest, ale mít dobrý pocit z pohledu na někoho, byť i zasloužené trpícího, to dost dobře nemohu. A jak se vlastně může fotografie určená výlučně pro potřebu příslušných

orgánů ministerstva vnitra dostat na veřejnost? "Nejsme jakobni!", volalo se často na Václaváku. Jinde a vída, jak rychle a zřetelně se tu objevuje jedna ze stránek naší morální nevyspělosti, jakási touha "vidět krev". Vždyť jsme to možná byli právě my, kteří se dnes s pocitem zadostiučinění díváme

na cizí utrpení, kdo Štěpánovi a Jemu podobným donedávna umožňoval svou loajalitou držet se tak dlouho u moci. Každému, i zločinci, musí být zaručena jeho práva, jinak spravedlnost nebude spravedlností, demokracie demokracií a my svobodnými lidmi. Jací tedy jsme, jsme lepší než oni?

LUKÁŠ MARIAN

USILUJEME O SEBEURČENÍ

(dopis aktivistů České unie nevidomých a slabozrakých)
Vážený pane Havle!

3. prosince 1989 byla založena Česká unie nevidomých a slabozrakých, první samostatná svobodná organizace zrakově postižených občanů ČSSR po 40 letech. My, členové prozatímního koordinačního výboru Unie, jsme se již na první schůzi dohodli, že Vás požádáme písemně o podporu. S dopisem jsme však váhali. Především proto, že celkový společenský kvas překrývá naše úzce specifické, i když oprávněné zájmy, ale také proto, že jsme si za posledních 40 let zvykli stát skromně na okraji společnosti, na místě, které nám vykázal oficiální Svaz invalidů. Po celostátním sjezdu Svazu invalidů ze 16.-17. prosince už mlčet nemůžeme. Struktura Svazu invalidů je vystavěna přísně podle struktury KSČ a skládá se z prostých členů a dobrovolných funkcionářů na straně jedné a z všemocného aparátu na straně druhé. Řadoví členové a dobrovolní funkcionáři všech stupňů jsou od toho, aby zvedali ruce a dělali aparátu zdravotních byrokratů invalidní stafáž při oficiálních příležitostech. Aparát je pak od toho, aby vládl všem zdravotně postiženým metodou karabáče a koláče a podle zásady rozděl a panuj.

Celostátní sjezd a zejména kandidátka na placené pracovníky aparátu s mocí výkonnou byl předem připraven podle starých osvědčených modelů. Jen díky neohroženosti vysokoškolských studentů Koordinačního centra stávkových výborů, kteří nám, nezávislým iniciativám zdravotně postižených, účast na sjezdu probojovali, jsme mohli být svědky volební frašky a dalších příkladů bezohledné manipulace s těmi, kdo se někdy mohou bránit méně účinně než lidé zdraví a určitě jim trvá déle, než zvednou po létech svou hlavu. Zdá se poněkud paradoxní, že se zdatnému aparátu Svazu invalidů podařilo zmanipulovat nejen většinu delegátů sjezdu, ale i některé hosty z nových vlád národního porozumění, kteří uznali legitimitu svazových vládců jak svou fyzickou účastí na sjezdu, tak svými vystoupeními. Zvláště politováníhodné bylo vystoupení federálního ministra práce a sociálních věcí Petra Millera, který učinil ze svazové vrchnosti šlechtěné dobrodince a z členstva masu bez vlastního úsudku, kterou tyto dobrodinci i nadále povedou a o níž budou svědomitě pečovat. Chceme věřit, že pan ministr Miller pronesl takový projev jen proto, že je neustále zavalen spoustou práce a musel si jej dát napsat. Úředník, který pro něho projev psal, je přítelem starých totalitních pořádků a možná i přítelem svazových bossů. Podle našeho názoru by stálo za to považovat o jeho přežazení.

Rádi bychom Vám sdělili, o č usilujeme. Chceme, abychom měli českoslovenští zdravotně postižení právo na sebeurčení, aby mohli vytvářet samostatné a na sobě nezávislé organizace podle vlastního uvážení. Aby se sdružovali do větších organizačních celků výhradně dobrovolně a na základě vzájemné výhodné spolupráce mezi jednotlivými zdravotně

postiženými. Tato práva nám direktivně jednotná organizace Svazu invalidů upírá, i když se snaží obalamutit neinformovanou veřejnost kosmetickými změnami struktury a výzvami k pseudodiskusím. Na okraj je nutno poznamenat, že jednotná organizace invalidů našeho typu nikde na světě neexistuje. Všude se zdravotně postižení sdružují tak, jak si to přejeme my, to je podle vad a zájmů. Je pro nás smutnou pravdou, že i v méně vyspělých zemích východní Evropy organizace nevidomých prosperují, zatímco naši nevidomí nemají v hlavním městě ani vlastní klubovnu. Boj s aparátem jednotného svazu je velmi obtížný, protože na poněkud pokorné invalidy platí hrozby typu: když odejdeš z jednotného svazu, dolehnou na tebe ekonomické nevýhody budoucnosti; my jediní sociální jistoty u státu vymůžeme; tvou vlastní organizaci totiž stát nikdy neuzná atd., atd.

Přáli bychom si upřímně, aby tyto sýčkové neměli pravdu. Proto Vás prosíme, abyste se v některém ze svých veřejných vystoupení zmínil i o právu všech, včetně zdravotně postižených, na svobodné sdružování a abyste v této souvislosti zdůraznil, že se nová společnost nebude k novým organizacím zdravotně postižených chovat macešsky.

Dovolte, abychom na závěr uvedli úryvek z výzvy České unie nevidomých a slabozrakých k delegátům celostátního sjezdu Svazu invalidů. "Nepomůžeme-li si sami, nepomůže nám nikdo. To víme. Když se však sami pozvedneme, získáme si úctu a uznání veřejnosti i státu v podobě materiální i morální podpory, které nám právem náleží. Všude ve vyspělém civilizovaném světě se zdravotně postižení sdružují do spolků, svazů, asociací a unií výhradně podle zdravotního postižení. Chtějme i my dosáhnout úroveň vyspělé civilizační země a řídme se heslem: v dobrovolné jednotě je síla."

Věříme, že naši skromné prosbě vyhovíte, a přejeme Vám pevné zdraví, hojnost státnické moudrosti i prostého lidského štěstí do příštích let. Sobě přejeme dobrého a spravedlivého prezidenta.

V Praze, 21. 12. 1989

Za prozatímní koordinační výbor České unie nevidomých a slabozrakých:

JUDr. Přemysl Donát, PhDr. Rudolf Volejník, Hana Grošová

konto NTS

S: Jan Ruml 34278-180556-021,
SBČS Pha 2,
Václavské náměstí 42, Praha 1
Kčs: Jan Brabec 1238340-018,
ČSS, Vodičkova 9, Praha 1

ZA MÁLO PENĚZ HODNĚ MUZIKY

(O čem se mluví v autoškolách)

Průměrný plat v autoškolách je 2.700 Kčs hrubého, v tom však jsou započítány relativně vysoké platy vedoucích pracovníků, které tento údaj zkreslují. Lepším ukazatelem je fakt, že učitel v 9. platové třídě (zařazení do této třídy předpokládá pedagogickou praxi, ÚSO atd.) má základní hrubý měsíční příjem 2.300 Kčs. Počítal snad minulý režim při stanovení takových platů s určitým finančním nadlepšením od žáků? Jako bylo počítáno se spropitným u pracovníků pohostinství? Je třeba si uvědomit, že takovýto vedlejší příjem je jednak riskantní, ale především krajně nedůstojný. Za odpovědnou a těžkou práci by měly být i odpovídající platy!

Pracovní úvazek učitele autoškoly ve státech západní Evropy nesmí přesahovat 28 hodin v týdnu. V ČSR je v současné době úvazek učitele autoškoly 35 hodin týdně. Téměř samozřejmě však je, že učitel ještě každý den odpracuje navíc jednu hodinu, tzv. nad míru vyučovací povinnosti. To je nutné, pokud nechce přinést domů holý základní plat. Týdenní úvazek tím dosáhne 40 hodin. Pokud má autoškola dostatek mzdových prostředků, má ještě učitel možnost odpracovat dalších 30 hodin přesčasů za měsíc. To znamená, že týdenní úvazek se dostává přes cifru 47 hodin.

Z uvedených faktů, hlavně výše platu, vyplývá, že učitel je nucen odpracovat co nejvíce hodin, pokud chce uživit rodinu. Snížení úvazku a úprava platu je oprávněný požadavek učitelů autoškol. Učitel autoškoly věnuje ještě další nijak nehonoraný čas. Budeme počítat, že každý den věnuje minimálně 15 minut běžné údržbě vozidla, za měsíc to bude 5 hodin. Na administrativu (plány, třídní knihy,

uzávěrky...) počítejme 10 hodin v měsíci, bude-li mít učitel jednou v měsíci dozor u zkoušek, ztrácí alespoň další 2 hodiny odvozem komisařů a další činností se zkouškami spojenou. Dvě hodiny počítejme na schůze a porady. To tedy máme dalších 19 hodin za měsíc a týdenní úvazek už dělá neuvěřitelných 57 hodin. A to jsme ještě nepočítali přípravy na vyučování. Znovu si připomeňme, že v Evropě nesmí učitel dělat více než 28 hodin za týden.

Již před dvaceti lety bylo zjištěno, že zátěž učitele autoškoly je větší než zátěž zkušebního pilota. Za těch dvacet roků však hustota silničního provozu ještě zesílila. Vozidla se pohybují větší rychlostí. Stoupla dopravní nehodovost. Prakticky stejný však zůstal plat učitele (pokud budeme přihlížet ke kupní síle koruny, tak asi i klesl) a úvazek se zvýšil. Kde asi bere takto vytížený člověk čas na další sebevzdělávání? Kdy si přečte knihu, kdy se věnuje rodině?

Učitel autoškoly nese také rizika v případě dopravní nehody. Největším rizikem je samozřejmě újma na zdraví či životě. Je to dost nedávno, kdy byl u Kolína usmrčen při výuce náš kolega, když řidič nákladního automobilu nedal přednost cvičnému vozidlu přijíždějícímu po hlavní silnici. Dle je to riziko hmotné škody. Učitel je při výuce považován za řidiče vozidla a zaviněná dopravní nehoda jde na jeho vrub. Jsou sice pojištěni za odpovědnost, plnění pojišťovny však činí jen dvě třetiny výše škody. Třetínu hradí tedy učitel ze svého. Cvičná vozidla jsou nepojištěná. Právem se tedy o učitelích v autoškolách říká, že jsou to nejhůře placení kaskadéři na světě.

7.1.1990, T.D.

RUZYNĚ – RÁJ

(Vzpomínka na loňský 16. leden)

Vše začalo v neděli 15. ledna 1989. Nezávislé občanské iniciativy chystaly na 14 hod. u sochy sv. Václava na Václavském náměstí vzpomínku na Jana Palacha u příležitosti 20. výročí jeho smrti.

V ten den jsme se sešli v bytě Andreje Kroba na Vinohradech, odkud jsme chtěli společně jít na Václavské náměstí. Když jsme však o půl druhé z domu vycházeli, byli jsme všichni na ulici pozatýkáni - dům byl obklíčen. Odvezli nás na MO VB Benediktská, kde jsme byli vyslýcháni a drženi až do pozdních večerních hodin. Ještě v policejní budově jsme se však stačili domluvit, že se u sv. Václava sejdeme příští den v 15 hodin. Tak se také stalo a sotva jsme stačili položit u sv. Václava kytici, byli jsme zatčeni podruhé. Tentokrát jsme byli odvezeni na MO VB Školská. Zde jsme byli přinuceni postavit se na otevřeném dvoře čelem ke zdi, s rukama za zády. Příslušníci VB nutili postavit se ke zdi i paní Sternovou, starou paní, která za války strávila 5 let v koncentračním táboře. Paní Sternová toto ponižující jednání odmítla. Po chvíli vyhrožování policisté odvedli paní Sternovou do budovy, kde jí dovolili sednout si na židli - zmlátit starého člověka se tentokrát neodvážili (že by toho byli schopní, byli jsme několikrát svědky v pražských ulicích). Nemocné paní Daně Němcové však odmítali

lékařské ošetření a nechali ji stát s námi na dvoře. Strážcové pořádku opravdu jak se patří. Člověk měl pocit, že se ocitl mezi tou nejhorší spodinou společnosti - sprostí, agresivní, bez morálních zábran a k tomu obdařeni pravomocí, s pocitem beztržnosti. z většiny navíc táhl alkohol.

Později přivedli Václava Havla. Posadili ho čelem ke zdi v chodbě vedoucí do dvora. Chodilo se tam na něj jako na exotické zvíře dívat celé povedené osazenstvo MO VB a nikdo si neodpustil sprostou nadávku. Nejhorší byli dva vyžraní vysocí důstojníci bezpečnosti, kteří na Havla chrlili nadávky stylu - ty hajzle, ty dobytku, počkej, my ti to ukážem!

Byl lednový večer a jak hodiny odtékaly, začala být nesnesitelná zima. Když jsem odmítl uhasit cigaretu, byl jsem odveden do ústraní nějaké kanceláře a tam jsem byl zbit. Nazpátek mě vedli kolem zatčeného slepce. Vyslýchající mu zrovna strkal do ruky nějaké lejsstro, aby to podepsal. Slepce namítal, že neví, co je tam napsáno. Tak si to přečetl, zavrčel na něj příslušník VB, jinak tě nepustíme, my máme času dost! Vtom se do toho připlét silně podnapilý mladíček v uniformě, pohrávající si s obuškem, a pronesl: Asi mu budem muset trochu pomoc, aby viděl! Vysílený mrazem a šílenou únavou myslel jsem si, že se mi to všechno jen zdá.

Vtom mě podnapilý mladíček silně nakop. Musím však říct, že mně to stejně připadalo jako ve snu.

Na vymrzlém dvoře nás nechali stát 12 hodin, pak nám dali želízka, naskládali nás do antonu a odvezli na Ruzyň. Po nezbytných procedurách jsem byl strčen na celu. Celý fialový upadl jsem na kavalec mezi chrápající potetované muže. Připadal jsem si jak v ráji. Do budíčku mě čekala hodina slastného spánku.

P.S. Před několika dny mi byla z Obvodního soudu pro Prahu 2 doručena obsílka, v které mně sděluje, že jsem byl rozhodnutím prezidenta republiky ze dne 8.12. amnestován. Podepsán - JUDr. Antonín Těšík, mladý soudce, který si budoval kariéru tím, že člověka, který položil květiny k svatému Václavu, poslal na 12 měsíců do vězení (Otu Veverku; Jana Petrová dostala měsíců 6 - ostatní byli po 10 dnech propuštění s podmínkou). Petr Placák

KNIHA O JANU PALACHOVI

Co bude obsahovat připravovaný sborník textů o Janu Palachovi, jsme se zeptali Barbary Mazáčové, redaktorky a stážistky na katedře divadelní a filmové vědy FF UK.

BM: Sborník bude rozdělen do tří základních částí. Dobovými materiály se snažíme vystihnout, jak lidé před dvaceti lety smrt Jana Palacha vnímali, jak ji chápali. Hlavní část bude složena z reflexí osobností, které jsme požádali o příspěvek nyní. Je mezi nimi i text pana profesora Machovce, který má svou vlastní historii - je z ložského ledna. A právě lednovými událostmi, inspirovanými výročími Palachovy smrti, se bude zabývat třetí oddíl sborníku. Závěrem chceme připomenout dokonce i mezi studenty méně známého Jana Zajíce, který se upálil několik týdnů po Palachovi.

IS: Kdo další přispěje do té hlavní části?

BM: Publikovat budeme například text paní doktorky Němcové, pana Bratinky, dr. Hejdánka, dr. Zvěřiny a dalších.

IS: Srovnávat dobové materiály s tím, co jsme mohli číst v tisku za posledních dvacet let, bude jistě zajímavé. Co se týče současných přispěvatelů, vypadá to, že jste se orientovali hlavně na lidi známé svou činností v opozici.

BM: Sborník nemá být zaměřen ani tak faktograficky, i když obsahuje například očitě svědectví z ledna '69 nebo zápisky ošetřující lékařky MUDr. Kmuničkové, ale spíše má nahlédnout Palachův čin v obecnější rovině, chce připomenout hodnotu obětí. Právě proto jsme vědomě požádali o příspěvky osobností nejen erudované, ale především známé svým mravním postojem, které ve svém životě - samozřejmě v jiných dimenzích - určitou oběť přinesly.

IS: Ted'k té druhé stránce, k té technické. Kdo sborník vydá? A odkud vůbec vzešel impuls k jeho sestavení?

BM: Sochař Olbram Zoubek oficiálně předal posmrtnou masku Jana Palacha filosofické fakultě s tím, že bude instalována k 21.výročí Palachova činu někde v prostorách fakulty. Dalším impulsem byla i činnost Nočního stávkového výboru svatého Václava nebo některé jeho odnože. Na tehdejším náměstí Krasnoarměječ na schodech Domu umělců pořádali podpisové akce za přejmenování náměstí. A myslím, že mezi studenty nebo mezi částí studentů byl už delší dobu pocit, že je nutné nějak se k činu Jana Palacha vyjádřit. Například demonstrací v lednu se účastnilo mnoho studentů, ale samozřejmě tam každý šel, případně byl zbit nebo zadržen, sám za sebe. Mezi částí posluchačů se tedy začal objevovat pocit, že tím, že FF dvacet let mlčela, došlo k dluhu.

Vždyť roku 1969 byl pohřeb Jana Palacha monumentální, průvod vedli pedelové, kteří nesli znaky univerzity a filosofické fakulty, a akademičtí funkcionáři s řetězy. Tehdy se k Palachově činu vyjádřil rektor, děkan, vědecká rada, studenti a to heslo, na kterém se sjednotili s celou republikou, znělo "Věmi zůstaneme", což, jak dobře víme, se nestalo. Veřejně se přihlásit k odkazu Jana Palacha, tenhle nápad mělo víc lidí. Sestavit sborník se nám zdálo být tím nejmenším, co můžeme udělat, ujala jsem se toho já.

Knihu vydá ediční oddělení rektorátu, po revoluci přestalo vydávat některé knihy a brožury, takže se uvolnily kapacity. Počítáme s nákladem 20-30.000 kusů, což není moc, ale pokud bude potřeba, zajistíme další vydání. Pro úplnost dodávám, že uzávěrka sborníku je v lednu a vyjít by měl snad počátkem května.

-ji-

nezávislé
tiskové
středisko
N · T · S

(Informační servis, vydává NEZÁVISLÉ TISKOVÉ STŘEDISKO: Michal Blažek, Jan Brabec, Marie Divišová, Jan Hrabina, Ivan Lamper, Zbyněk Petráček, Jan Ruml, Ondřej Ryčl, Jan Slovák, Jaroslav Spurný, Miroslav Šimáček, Petruška Šustrová, Jáchym Topol, Martin Weiss, Josef Zajiček.)

Středisko vzniklo 18.11.sloučením redakcí REVOLVER REVUE a SPORTU. Během dvou dnů se k němu přidalo množství dobrovolných spolupracovníků, které z technických důvodů nelze jmenovat všechny, avšak bez nich by naše práce nebyla realizovatelná. Redakce děkuje všem, kteří se naší práce účastní a podporují ji.

Adresa: BOLZANOVA 7, PRAHA 1, tel.22 19 60 nebo 22 17 26, fax: 222 304)

Publikované dopisy nevyjadřují nutně stanovisko redakce.

Uzávěrka: 11.1.1990, 21.00